

www.atid.org

הרב חיים ברובנדר

rcb@atid.org

ביה"כ אהל נחמה

פרשת ואתחנן תש"ע

בענין תפילה

דברים פרק ג פסוק כג

וְאֶתְחַנֵּן אֶל יְקוֹקֶךָ בְּעֵת הַהוּא לֵאמֹר:

רש"י

ואתחנן - אין חנון בכל מקום אלא לשון מתנת חנם. אף על פי שיש להם לצדיקים לתלות

במעשיהם הטובים, אין מבקשים מאת המקום אלא מתנת חנם. לפי שאמר לו (שמות לג יט) וחנותי את אשר אחון, אמר לו בלשון ואתחנן. דבר אחר זה אחד מעשרה לשונות שנקראת תפלה, כדאיתא בספרי: **בעת ההיא** - לאחר שכבשתי ארץ סיחון ועוג דמייתי שמא הותר הנדר: **לאמר** - זה אחד משלש מקומות שאמר משה לפני המקום איני מניחך עד שתודיעני אם תעשה שאלתי אם לאו:

רמב"ן

ואתחנן - כאשר הזכיר כבוש ארץ סיחון ועוג ואמר (לעיל פסוק כא) ואת יהושע צויתי בעת ההיא, הזכיר כי אני לא אעבור שם, כי התחננתי אל השם הנכבד ולא שמע אלי, וצוה אותי לחזק את יהושע כי הוא יעבור: וטעם **בעת ההיא** - רמז לעת הגזרה שהזכיר (לעיל א לז) גם בי התאנף ה',

אבן עזרא

ואתחנן - הטעם, וכבר התחננתי, כי כאשר הזכיר יהושע ואמר צויתיו (כא), בעבור כי אינני עובר עמכם, כי התחננתי לשם לעבור עמכם, בעבור כי לגדולת השם אין חקר, וחדשים לבקרים רבה אמונתך (איכה ג, כג):

ולא נזכרה שם התחנה ביום המעשה. והנכון כי "בעת ההיא", בעת הנזכרת שכבשתי סיחון ועוג והתחלתי להלחם בעממין שניתנו לישראל וחלקתי הארץ לשני השבטים, והיה זה כאשר נאמר לו (במדבר כז יב) עלה אל הר העברים הזה, כי אז בקש רחמים על הדבר והתחנן התחנה הזאת. וכאשר לא שמע השם בקולו, חזר והתפלל יפקוד ה' אלהי הרוחות לכל בשר איש על העדה, כמו שנזכר שם (פסוק טז). וזהו וצו את יהושע (להלן פסוק כח). אבל הזכיר שם התפלה אשר נענה עליה, וכאן הזכיר זה להודיע כי הארץ היתה חביבה עליו מאד ולא זכה אליה בעבורם, וכל זה מתוכחותיו:

ספר מי השילוח - פרשת ואתחנן

ואתחנן אל ה' בעת ההוא, הענין שסיפר להם מרע"ה לישראל אלו הדברים, כי אף לפי ראות העין נראה שתפלתו לא הועילה כלום, אעפ"כ הבין להם שלא יחשבו שתפלתו היתה למגן. כי באמת אף בהתנהגות ארץ ישראל גם שם אני הרב שלכם, וכן בכל הדורות, והראה להם כי פעל בתפלתו, וכן משמע מלשון ואתחנן שהוא מלשון התפעל, היינו שנעשה מלא תחנונים והיי תפלתו שגורה בפיו וזה ראייה כי השיי שלח לו אתעוררותא להתפלל, וא"כ בטח לא חזרה ריקם, וזה רומז בעת ההוא, היינו אף אחר שנשבע הקב"ה שלא יכניס אותי לא"י, אעפ"כ לא מנעתי א"ע מתפלה כמו דאיתא בחזקיה מלך יהודה שאמר לישעיה בן אמוץ כלה נביאך וצא כך מקובלני מבית אבי אבא וכו', שאין לך דבר שעומד בפני הרחמים ולמדו שם הגמ' שלא יהי דבר חוצץ בינו לבין הקיר היינו שלא יהי לאדם שום מניעה מלהתפלל, ולא יתירש אף שנראה לו כי יצא הגזירה מה'. כי קיר הוא מקור החיים ואעפ"י שידמה לאדם שאין לו ישועה ממקור אעפ"כ לא ימנע א"ע מן הרחמים:

ספר ליקוטי מוהר"ן - מהדורא קמא סימן צט

וְאֶתְחַנֵּן אֶל ה' בְּעֵת הַהִיא לֵאמֹר (דברים ג): דְּחַנְנָה הָאֲדָם צְרִיךְ לְהַתְּפַלֵּל בְּדַבְּקוֹת גְּדוֹל לְהַשֵּׁם יִתְבַּרַךְ, אֲךָ אִם לְפַעֲמִים יֵשׁ עֵת, שְׂאִינוּ יְכוֹל לְהַתְּפַלֵּל בְּדַבְּקוֹת. אֵל יֵאמֹר אֵינִי מִתְּפַלֵּל כָּלֵל, מֵאַחַר שְׂאִינוּ יְכוֹל לִכְוֹן כְּרֵאוּי וְלְהַתְּפַלֵּל בְּדַבְּקוֹת, וְהַתְּפִלָּה אֵינָה מְקַבֶּלֶת, וְכִמוֹ שְׂאִמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זְכָרוֹנָם לְבִרְכָה (בְּרַכּוֹת לד): על רבי חֲנִינְיָ בֶן דּוֹסָא שְׁהִיָּה מִתְּפַלֵּל וְכוּי אֲמְרוּ לוֹ וְכוּי אֲמַר לְהֵם אִם שְׂגוּרָה תְּפִלְתִּי בְּפִי יוֹדֵעַ אֲנִי שֶׁהוּא מְקַבֵּל וְאִם לֹאוּ יוֹדֵעַ וְכוּי. וְזֶהוּ עַל דְּרַךְ שְׂאִמְרוּנוּ, אִם בְּדַבְּקוֹת, שְׂאִזִּי הַתְּפִלָּה שְׂגוּרָה וּמְרַצָּה בְּפִי, מְקַבֶּלֶת. וְאִם לֹאוּ, חֵס וְשְׁלוֹם, לְהַפְךָ. אֵף עַל פִּי כֵן אֵל יֵאמֹר הָאֲדָם כֵּן, אֲלֵא יִתְּפַלֵּל תְּמִיד. וְאִם לֹא יוֹכֵל לְהַתְּפַלֵּל בְּדַבְּקוֹת כְּרֵאוּי. יִתְּפַלֵּל בְּכָל כַּחוֹ. כִּי בְּעֵת שִׁיתְּפַלֵּל בְּדַבְּקוֹת כְּרֵאוּי, אֲזִי יַעֲלֶה כָּל הַתְּפִלוֹת עִם הַתְּפִלָּה הַהִיא שֶׁהַתְּפִלָּה כְּרֵאוּי: וְזֶה וְאֶתְחַנֵּן אֶל ה' תְּמִיד, בֵּין בְּדַבְּקוֹת בֵּין שְׂלֵא בְּדַבְּקוֹת. בְּעֵת הַהוּא לֵאמֹר, הִינּוּ בְּעֵת שְׂאִזְכֶּה לְהַתְּפַלֵּל בְּדַבְּקוֹת, שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׂגוּרָה תְּפִלְתִּי בְּפִי. וְהִינּוּ בְּעֵת הַהוּא לֵאמֹר, שֶׁהַדְּבָרִים נְאֻמְרִים וּמְרַצִּים בְּפִי מִחֲמַת שְׂמֵתְפַלֵּל בְּדַבְּקוֹת, אֲזִי יַעֲלֶה כָּל הַתְּפִלוֹת שֶׁהַתְּפַלֵּל עַד עֵתָה כְּנִי"ל:

Rabbi Brovender's Shiur is sponsored by Dr. Bernard & Robin Cohen

Visit www.atid.org/shiur for audio recordings, Podcasts, or to sign-up to receive sources in advance.

Visit www.WebYeshiva.org to sign up for Rabbi Brovender's fully interactive, online Yeshiva.